

Yliopistolähtökirkon

TOIMINTAKERTOMUS

2009

Kannen piirroskuvitus
Valokuvat
Ulkoasu ja taitto
Paino

Emilia Ahonen
Lehtikuva Oy, vastavalo.fi ja plugi.fi
Teemu Pokela
Vammalan Kirjapaino Oy, 2010

SISÄLLYSLUETTELO

1.	Puheenjohtajan katsaus	4
1.	Ordförandens årsöversikt	5
2.	Tuloksellisuuden kuvaus	7
2.1	Ylioppilastutkintolautakunnan toiminnan vaikuttavuus	7
2.2	Ylioppilastutkintolautakunnan toiminnan tulokellisuus	8
2.2.1	Yleistä	8
2.2.2	Tutkinnon toimeenpano	9
2.2.3	Ylioppilastutkinnon kehittäminen	10
2.2.3.1	Kehittämishankkeet	10
2.2.3.2	Koulutustoiminta	10
2.2.3.3	Kansainvälinen toiminta	11
2.2.4	Kustannusvastaavuuslaskelmat	12
2.2.5	Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen	13
2.3	Tulosanalyysi ja päätelmät	14
3.	Talousarvion toteutumisen analyysi	16
4.	Sisäisen valvonnan arviointi	18
5.	Allekirjoitukset	20
	LIITE	21

1. PUHEENJOHTAJAN KATSAUS

Ylioppilastutkinto on maassamme arvostettu instituutio. Tutkinto antaa kelpoisuuden yliopisto-opintoihin. Samalla se on lukion oppimäärän suorittaneiden opiskelijoiden päättötutkinto. Tutkinnon luotettavuuden ja tasavertaisuuden takaa yhtenäinen, koulun opettajista riippumaton arviointi. Tällaisena tutkintona se tarjoaa hyvän valintakriteerin yliopistojen ja korkeakoulujen opiskelijavalintaan. Valitettavasti ylioppilastutkintoa käytetään aivan liian vähän tähän tarkoitukseen lukuun ottamatta eksakteja tieteitä. Ylioppilastutkintoa valintaperusteena käytettäessä olisi mahdollista nopeuttaa opintoihin pääsyä ja saavuttaa myös huomattavia säästöjä.

Vuosituhanneen alkupuolella ylioppilastutkinto uudistui monin eri tavoin. Erityisen suuri oli muutos reaalikokeessa, kun eri reaaliaineissa järjestetään erillinen koe. Enemmistö kokelaista sisällyttää tutkintoonsa useamman kuin yhden reaaliaineen kokeen; onpa muutama opiskelija suorittanut kuuden eri reaaliaineen kokeen, mikä on koejärjestelyistä johtuen maksimaalinen luku.

Kokeisiin ilmoittautuneiden määrissä on eri aineissa tapahtunut suuria muutoksia 2000 -luvulla. Ns. harvinaisten kielten kirjoittajien lukumäärät ovat vähentyneet, erityisesti tämä koskee saksan kieltä mutta myös ranskan kieltä. Reaaliaineista uskonnon ja maantieteen kirjoittajien lukumäärät ovat vähentyneet melkoisesti.

Sen sijaan uusille aineille, yhteiskuntaopille ja terveystiedolle, on selvästi ollut tilausta; näissä molemmissa aineissa kokelaiden määrät kasvavat vuodesta toiseen. Uudistus on vaikuttanut myös fysiikan ja kemian kirjoittajien määriin lisäävästi. Syynä lienee se, että hyvä arvosana viimeksi mainituista kokeista avaa pääsyn yliopisto-opintoihin ilman pääsykoetta.

Kolmivuotisen toimikautensa aikana ylioppilastutkintolautakunta hyväksyi lähes sadantuhannen kokelaan ylioppilastutkinnon. Tämä tarkoittaa sitä, että ylioppilaaksi valmistuu noin puolet ikäluokasta. Viimeisestä toimikaudestaan 2007–2009 ylioppilastutkintolautakunta selviytyi onnistuneesti. Tehtävien laadinta ja kokeiden arviointi sujui edellisten vuosien tapaan suurta kiitosta ansaitsevalla tavalla. Minulla onkin mahdollisuus tässä kiittää lautakuntaa sen suuriarvoisesta työstä suomalaisen yleissivistyksen hyväksi.

Käytännössä kokeiden järjestelyistä vastaa lautakunnan kanslia, jolle kuuluu suuri kiitos; ilman kanslian henkilökunnan ammattitaitoa ja kokemusta tutkinnon järjestäminen ei onnistuisi.

Helsingissä 25. helmikuuta 2010

Juhani Lokki

1. ORDFÖRANDES ÅRSÖVERSIKT

Studentexamen är en högt respekterad institution i vårt land. Studentexamen ger behörighet för universitetsutbildning, samtidigt som den är avgångsexamen för dem som har fullföljt gymnasieutbildningen. En garanti för trovärdigheten och jämbördigheten i examen är den enhetliga bedömningen, som sker oberoende av gymnasiets egna lärare. Det gör studentexamen till ett bra instrument för antagningen av studenter till universitet och högskolor. Tyvärr används studentexamen i alltför ringa utsträckning för det ändamålet, med undantag för de exakta vetenskaperna. Med studentexamen som grund för antagningen skulle det vara möjligt att snabbare än nu få en studieplats, samtidigt som det skulle innebära avsevärda inbesparingar.

I början av detta årtusende reformerades studentexamen på många olika sätt. Speciellt stor var omläggningen av realprovet, där varje realämne numera har ett eget prov. De flesta examinander tar in fler än ett realämne i sin examen; det finns rentav studenter som har skrivit prov i sex olika realämnena. Sex prov är maximum, beroende på provarrangemangen.

I antalet anmälda till prov har det på 2000-talet ämnesvis skett stora förändringar. Antalet examinander som skriver s.k. sällsynta språk har minskat, och det gäller speciellt tyska men också franska språket. Bland realämnena är det allt färre som skriver religion och

geografi. Däremot har det funnits en klar beställning på de nya ämnena, samhällsläran och hälsokunskapen; år för år är det allt fler som skriver dessa ämnen. Reformen har också haft en positiv effekt på fysiken och kemin. Förklaringen ligger i att ett bra vitsord i de ämnena ger inträde till universitetsutbildning utan inträdesprov.

Under sin treåriga mandatperiod godkände studentexamensnämnden examen för närmare hundra tusen examinander. Det betyder att ungefär hälften av en årsklass tar studentexamen. Den senaste mandatperioden 2007–2009 har studentexamensnämnden klarat av med den äran. Utformningen av uppgifterna och bedömningen av proven förlöpte på ett sätt som liksom tidigare år förtjänar all erkänsla. Jag vill här ta tillfället i akt att uttala mitt tack till nämnden för dess värdefulla arbete, allmänbildningen i Finland till fromma.

Nämndens kansli bär ansvar för de praktiska arrangemangen kring studentexamen. Även till de anställda på kansliet riktar jag ett stort tack: utan kansliets kompetens och erfarenhet skulle det inte vara möjligt att anordna studentexamen.

Helsingfors den 25 februari 2010

Juhani Lokki

2. TULOKSELLISUUDEN KUVAUS

Lukiolain (629/1998) 18 §:n mukaan lukiokoulutuksen päätteeksi pannaan toimeen ylioppilastutkinto, jonka avulla selvitetään, ovatko opiskelijat omaksuneet lukion opetussuunnitelman mukaiset tiedot ja taidot sekä saavuttaneet lukiokoulutuksen tavoitteiden mukaisen riittävän kypsyyden. Lukiolain 18 a §:ssä (766/2004) säädetään muun henkilön kuin lukion opiskelijan oikeudesta osallistua ylioppilastutkintoon ja 18 b §:ssä ylioppilastutkintolautakunnan oikeuksista ja velvollisuuksista. Ylioppilastutkinto järjestetään kahdesti vuodessa, keväällä ja syksyllä.

Opetusministeriö nimeää kolmeksi vuodeksi kerrallaan ylioppilastutkintolautakunnan, joka vastaa ylioppilastutkinnon johtamisesta, järjestämisestä ja toimeenpanosta¹. Ylioppilastutkintolautakunta kehittää ylioppilastutkintoa yhteistyössä Opetushallituksen kanssa. Ylioppilastutkintolautakunnalla on kanslia, joka hoitaa tutkinnon toimeenpanoa ja lautakunnan hallintoa. Ylioppilastutkinnon järjestämisestä säädetään lailla (672/2005). Valtioneuvoston asetuksella (915/2005) annetaan tarkempia säännöksiä tutkinnon toimeenpanosta. Tutkinnon suorittaminen tuottaa yleisen jatkoopintokelpoisuuden korkeakouluihin.

Opetusministeriön ja ylioppilastutkintolautakunnan vuoden 2009 tulossopimus perustui valtion talousarvioesitykseen vuodelle 2009, lukioita ja ylioppilastutkintoa koskeviin säädöksiin sekä opetusministeriön antamiin ylioppilastutkintolautakuntaa koskeviin päätöksiin. Keskeiset tavoitteet vuodelle 2009 olivat ylioppilastutkinnon toimeenpano sekä siihen liittyvät kehittämistoimet.

Luku alkaa ylioppilastutkintolautakunnan toiminnan vaikuttavuuden tarkastelulla. Seuraavaksi käydään läpi,

kuinka tulossopimuksen mukaiset keskeiset tavoitteet, ylioppilastutkinnon toimeenpano ja tutkintoon liittyvät kehittämistoimet toteutuivat. Tämän jälkeen esitetään kustannusvastaavuuslaskelmat ja käydään läpi henkisten voimavarojen kehittämisen ja hallinnan tunnuslukuja. Lopuksi analysoidaan vuoden tavoitteiden toteutumista kokonaisuutena.

2.1 Ylioppilastutkintolautakunnan toiminnan vaikuttavuus

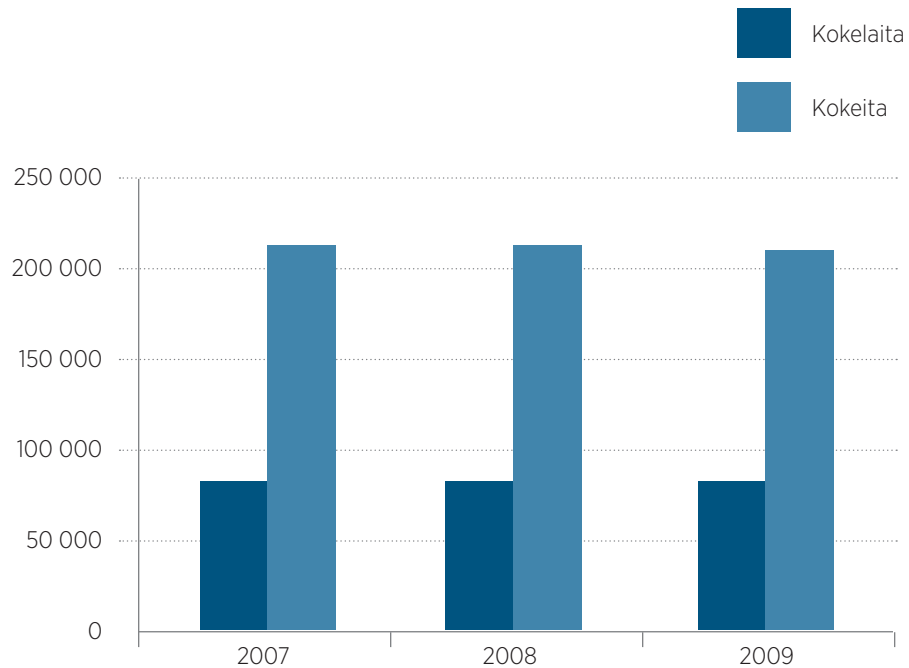
Ylioppilastutkinto on Suomen koulutusjärjestelmän keskeinen vaikuttaja. Tutkinto antaa yleisen korkeakoulukelpoisuuden. Lisäksi se on lukiokoulutuksen jatkuva ja tärkeä arviointiväline. Ylioppilastutkinto takaa yhdenmukaisen arvioinnin lukiokoulutuksen päätteeksi, ja se on myös yliopistojen ja korkeakoulujen valintojen keskeinen peruste.

Ylioppilastutkintolautakunta on opetusministeriön alainen virasto. Opetusministeriö nimittää ylioppilastutkintolautakunnan yliopistojen, korkeakoulujen ja Opetushallituksen esityksestä kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Lautakunnan jäsenten tulee olla ylioppilastutkintoaineita ja opetustointia hyvin tuntevia henkilöitä.

Lautakunnan jäsenet ja virkamiehet antavat myös ylioppilastutkintoon liittyvää koulutusta. Heidän toimintansa eri yhteistyötahojen kanssa lisää ylioppilastutkintolautakunnan vaikuttavuutta suomalaisessa koulutuspolitiikassa. Tutkinnon kehittämishankkeisiin osallistuvat lautakunnan jäsenten lisäksi usein myös ulkopuoliset asiantuntijat. Opetusministeriön lisäksi lautakunnan yhteistyötahoja ovat mm. Opetushallitus, Suomen Yliopistojen Rehtorien Neuvosto, Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry, opetusalan ammattijärjestö OAJ, Suomen Rehtorit ry, eri aineiden opettajaliitot ja Suomen Lukiolaisten Liitto. Lautakunta oli edustettuna Opetusministeriön asettamassa Lukiokoulutuksen kehittämisen toimenpide-ehdotuksia valmistelevalle työryhmälle sekä Koulutukseen siirtymistä ja tutkinnon suorittamista pohtivan ohjausryh-

¹ Lautakunnan jäsenet on lueteltu liitteessä. Samassa liitteessä on myös eritelty lautakunnan pitämät kokoukset sekä sen kertomusvuonna tekemät päätökset ja antamat lausunnot.

Ilmoittautumiset ylioppilastutkintoon 2007–2009

män kokouksessa. Lautakunnan edustajana toimi pääsihteeri Anneli Roman.

Ylioppilastutkinto herättää jatkuvasti runsaasti mielenkiintoa tiedotusvälineissä. Kiinnostus tutkintoa kohtaan on suurimmillaan ylioppilaskirjoitusten aikana ja tutkintotulosten valmistuttua. Lautakunnan tiedottamisesta vastaavat lautakunnan puheenjohtaja ja pääsihteeri. Lisäksi lautakunta toimittaa erilaisia tiedotteita tiedotusvälineiden julkaistavaksi. Nämä tiedotteet sisältävät tietoja mm. tutkintoon ilmoittautuneiden kokelaiden ja valmistuneiden ylioppilaiden määristä. Myös lautakunnan vuosittain julkaisema tilastojulkaisu sisältää monipuolisesti tietoa tutkinnosta. Lautakunnan jäsenet osallistuivat keväällä ja syksyllä koepäivinä suoriin nettitelevisiolähetysiin, joissa he vastasivat tuoreeltaan oppiaineidensa koetta koskeviin kysymyksiin.

Ylioppilastutkintolautakunnan toiminnan vaikutus perustuu ensisijaisesti ylioppilastutkinnon merkittävään asemaan suomalaisessa koulutusjärjestelmässä.

2.2 Ylioppilastutkintolautakunnan toiminnan tuloksellisuus

2.2.1 Yleistä

Tulossopimuksen mukaisesti ylioppilastutkintolautakunnan keskeiset tavoitteet vuodelle 2009 olivat ylioppilastutkinnon toimeenpano sekä siihen liittyvät kehittämistoimet. Molemmat tavoitteet toteutuivat suunnitelmien mukaisesti. Lautakunta ei voi vaikuttaa tutkintoon osallistuvien kokelaiden määrään tai siihen, kuinka moneen kokeeseen he ilmoittautuvat. Kokelas- tai kokekohtaisten ilmoittautumisten lukumäärälle asetetut tavoitteet ovat vain ennusteita. Ilmoittautumisten määrä vaikuttaa hyvin pitkälle lautakunnan työmäärään

Ylioppilastutkintolautakunnan tuottamat kokeet 2007–2009

	2007	2008	2009
Äidinkielen koe	10	10	10
Suomi tai ruotsi toisena kielenä -koe	4	4	4
Reaaliaineiden kokeet	24	24	24
Matematiikan koe	4	4	4
Toisen kotimaisen kielen koe	8	8	8
Vieraiden kielten kokeet	32	32	31
Yhteensä	82	82	81

Ylioppilastutkintolautakunnan arvostelusuoritukset 2007–2009

	2007	2008	2009
Äidinkielen kokeet	69 881	83 257	80 151
Suomi tai ruotsi toisena kielenä -kokeet	680	730	773
Reaaliaineiden kokeet	66 954	67 175	66 146
Matematiikka	32 745	31 140	30 578
Toisen kotimaisen kielen kokeet	33 507	34 356	30 281
Vieraiden kielten kokeet	62 549	60 696	56 317
Yhteensä	266 316	277 354	264 246

sekä tuloihin, joista noin 99 prosenttia muodostuu kokelaisten maksamista perusmaksuista ja koekohtaisista maksuista. Ylioppilastutkintolautakunnan toimintaa ei ole tuotteistettu, eikä lautakunnan jäsenistö ole työajanseurannan piirissä. Nämä tekijät vaikeuttavat toiminnan tehokkuuden mittaamista.

2.2.2 Tutkinnon toimeenpano

Ylioppilastutkintoa suorittamaan ilmoittautui vuonna 2009 kaikkiaan 77 480 henkilöä. Tähän lukuun sisältyvät tutkintoa yhdellä kertaa ja hajauttamalla suorittavat ylioppilaskokelaat sekä myös hyväksytyt ja hylätyn kokeen uusijat ja tutkinnon täydentäjät. Ilmoittautuneita oli 315 (0,40 %) vähemmän kuin edellisenä vuonna. Koekohtaisia ilmoittautumisia oli 211 525, mikä on 5 219 (2,41 %) edellistä vuotta vähemmän.

Vuonna 2009 lautakuntaan kuului 38 jäsentä. Lau-

takunnalla on myös apujäseniä, jotka toimivat lähinnä koesuoritusten arvostelijoina eli sensoreina. Osa heistä osallistuu myös tehtävien laadintaan. Vuonna 2009 arvostelutyöhön osallistuneita apujäseniä oli 334. Sekä lautakunnan jäsenet että sen apujäsenet hoitavat tehtäviään sivutoimisin oman päätoimensa ohella, joten heidän osaltaan ei ole mahdollista suorittaa työajanseurantaa. Tutkinnon käytännön toimeenpanosta vastaavan kanslian vakinaisen henkilöstön määrä pysyi ennallaan 22 virkamiehessä. Tämän lisäksi kansliassa työskentelee kiireisimpinä aikoina tuntipalkkaisia työntekijöitä, joiden yhteenlaskettu työpanos on yhden henkilötyövuoden luokkaa.

Ylioppilastutkintolautakunta laati vuoden 2009 kevään ja syksyn tutkintoja varten yhteensä 81 koetta. Arvostelusuorituksia kertyi vuonna 2009 yhteensä 264 246.

2.2.3 Ylioppilastutkinnon kehittäminen

2.2.3.1 Kehittämishankkeet

Ylioppilastutkintolautakunta kehittää ylioppilastutkintoa yhteistyössä Opetushallituksen kanssa. Ylioppilastutkintolautakunnan ja Opetushallituksen yhteistyöryhmä kokoontui kertomusvuoden aikana kaksi kertaa.

Kielikokeiden seuranta- ja kehittämistyöryhmä kokoontui viisi kertaa jatkamaan edellisenä vuonna aloitettua kielikokeen laadintaoppaan valmistelua. Tavoitteena on koota oleellinen testaamiseen liittyvä tutkimustieto, kuvata laadintaprosessi ja täsmentää kokemuseräistä tietoa.

Lautakunta kehitti luku- ja kirjoitushäiriön sekä sairauden, vamman ja puoltolauseen huomioon ottamista koskevia määräyksiään muun muassa siten, että opiskelijoita ohjataan hankkimaan lausunvoja riittävän ajoissa ja erityisjärjestelyjen tarpeellisuudesta ja toteuttamismahdollisuuksista keskustellaan rehtorin kanssa ennen lääkärinlausunnon hankkimista. Uudistetut määräykset tulevat voimaan syksyn 2010 tutkinnosta alkaen.

Lautakunnan asiakirjahallinnon uudistamisprojekti saatiin päätökseen Arkistolaitoksen annettua päätöksen ylioppilastutkintolautakunnan pysyvästi säilytettävistä asiakirjoista huhtikuussa 2009. Samalla vahvistettiin lautakunnan täysin uudistettu arkistonmuodostussuunnitelma. Projektin myötä päivitettiin myös lautakunnan asiakirjahallinnon ja arkistotoimen käsikirja, arkistokaava sekä lautakunnassa käytössä olevien sähköisten tietojärjestelmien rekisteri- ja tietojärjestelmäselosteet. Kanslian henkilökunnalle järjestettiin tiedotustilaisuuksia ja koulutusta asiakirjahallinnon ja arkistotoimen keskeisistä uudistuksista. Vuoden 2009 aikana käynnistettiin myös valmistelut lautakunnan vuosien 1920–1969 pysyvästi säilytettävien asiakirjojen siirrolle Kansallisarkistoon.

Lautakunta on vuodesta 2005 alkaen tuottanut ylioppilastutkintoa käsittelevän tilastojulkaisun. Julkaisu toteutetaan yhteistyössä opetusministeriön kanssa. Siihen kootaan pääosin ylioppilastutkintorekisterin sisältämien tietojen pohjalta laadittuja yleisesti kiinnostavia tilastoja sekä aineistoa koulutuksen arvioinnin, koulutuksen tuottavuuden mittaamisen ja

koulutuksen kehittämisen tarpeisiin. Lautakunta tuotti julkaisun myös kertomusvuonna ja kehitti sen sisältöä edelleen.

Lautakunta siirtyi opetusministeriön ja sen muiden entisten maksupisteiden kanssa Valtiokonttorin palvelukeskuksen asiakkaaksi 1.5. Osa lautakunnan talous- ja henkilöstöhallinnon tehtävistä siirrettiin tuolloin hoidettavaksi palvelukeskukseen opetusministeriön kanssa sovitulla tavalla.

Kansliaan hankittiin kertomusvuoden aikana uudet työasemat ja palvelin vanhentuneiden laitteiden tilalle.

2.2.3.2 Koulutustoiminta

Ylioppilastutkinnon kehittäminen edellyttää lautakunnan jäsenten, tehtävänlaatijoiden ja koesuoritusten arvostelijoiden jatkuvaa kouluttamista. Kullakin tutkintokerralla kaikissa ainejaoksissa järjestettävissä sensorikoukoksissa annetaan sensoreille koulutusta arvostelun yhdenmukaistamiseksi.

Lautakunta on järjestänyt yhdessä Suomen Rehtorit ry:n kanssa tutkinnon toimeenpanoon liittyvää koulutusta jo vuodesta 1996 lähtien. Kertomusvuoden syksyllä järjestettiin kolme koulutustilaisuutta, joiden teemana oli rehtorin rooli tutkinnon toimeenpanossa. Tilaisuuksissa käsiteltiin myös kokelaille myönnettäviä erityisjärjestelyjä sekä vastattiin rehtorien ajankohtaisiin kysymyksiin tutkinnon järjestämisestä. Koulutustilaisuudet pidettiin Tampereella, Helsingissä ja Oulussa. Ylioppilastutkintolautakuntaa edustivat lautakunnan puheenjohtaja, professori Juhani Lokki, pääsihteeri Anneli Roman ja tutkintosihteeri Anneli Sihvo. Suomen Rehtorit ry:n puolelta kouluttajina toimivat rehtorit Ari Pokka ja Jorma Lempinen.

Pääsihteeri Anneli Roman on pitänyt lukiokoulutuksen laadunvarmistukseen liittyvän esityksen suomalaisesta ylioppilastutkinnosta Suomenlinnassa 2.6. seminaarissa, jonka järjestäjänä oli Nordiske Lærerorganisationers Samråd. Hän piti esityksen ylioppilastutkinnosta peruskoulun opinto-ohjaajille Viikin normaalikoulussa 23.10. koulutustilaisuudessa, jonka järjestäjänä toimi Pedagogiset yhteyshenkilöt.

Tutkintosihteeri Anneli Sihvo on toiminut kouluttajana Hyrylän lukiossa järjestetyssä tilaisuudessa, jon-

ka aiheena oli erityistä tukea tarvitsevien kokelaiden huomioon ottaminen ylioppilastutkinnossa.

Yhteistyössä Opetushallituksen, opettajajärjestöjen ja kuntien koulutoimen kanssa on järjestetty lukion opettajille suunnattua ylioppilastutkintoon liittyvää koulutusta. Kouluttajina ovat olleet lautakunnan jäsenet.

2.2.3.3 Kansainvälinen toiminta

Lautakunta jatkoi yhteistyötä pohjoismaisessa arviointiverkostossa. Pääsihteeri Anneli Roman ja aktuaari Alex Hellsten osallistuivat pohjoismaisen arviointiverkoston kokoukseen Oslolla 16.–17.4. Alex Hellsten

piti esitelmän ylioppilastutkinnon äidinkielen kokeen uudistuksesta.

Lautakunnan jäsenet Raili Hildén, Taina Juurakko-Paavola, Ritva Kosonen, Pasi Pirttisaari ja Kalevi Pohjala sekä tutkintosihteeri Anna Hatva-Jokinen osallistuivat 4.–7.6. Turussa pidettyyn EALTA-konferenssiin (The European Association for Language Testing and Assessment).

Pohjoismaiden englannin kielen ylioppilastutkintoa vastaavien kokeiden laatijat kävivät Helsingissä 8. kesäkuuta lautakunnan englannin jaoksen puheenjohtajan Kalevi Pohjalan vieraina.

Kustannusvastaavuuslaskelma						
	Julkisoikeudelliset suoritteet			Liiketaloudelliset suoritteet		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009
TUOTOT	euroa	euroa	euroa	euroa	euroa	euroa
<i>maksullisen toiminnan tuotot</i>						
maksullisen toiminnan myyntituotot	6 948 892	7 219 155	7 498 662	43 148	45 018	50 026
maksullisen toiminnan muut tuotot			285			
<i>tuotot yhteensä</i>	<i>6 948 892</i>	<i>7 219 155</i>	<i>7 498 947</i>	<i>43 148</i>	<i>45 018</i>	<i>50 026</i>
KUSTANNUKSET						
<i>maksullisen toiminnan erilliskustannukset</i>						
aineet, tarvikkeet ja tavarat	30 552	30 130	31 619			
henkilöstökustannukset	4 994 639	5 330 929	5 322 371	29 239	31 100	34 283
vuokrat	308 534	320 830	330 531			
palvelujen ostot	1 487 241	1 463 169	1 739 926	5 202	5 550	6 090
muut erilliskustannukset	100 336	93 842	81 803			
poistot	52 672	38 113	18 741			
korot (1,8 % *35 965 käyttöom:n keskim. jäännösarvo)	2 974	2 394	647			
<i>erilliskustannukset yhteensä</i>	<i>6 976 948</i>	<i>7 279 407</i>	<i>7 525 638</i>	<i>34 441</i>	<i>36 650</i>	<i>40 373</i>
KÄYTTÖJÄÄMÄ	-28 056	-60 252	-26 691	8 707	8 368	9 653
<i>maksullisen toiminnan osuus yhteiskustannuksista</i>						
aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	0	0	197	200	210
vuokrat				1 987	2 132	2 196
<i>osuus yhteiskustannuksista yhteensä</i>				<i>2 184</i>	<i>2 332</i>	<i>2 406</i>
<i>kokonaiskustannukset yhteensä</i>	<i>6 976 948</i>	<i>7 279 407</i>	<i>7 525 638</i>	<i>36 625</i>	<i>38 982</i>	<i>42 779</i>
YLIJÄÄMÄ(+)/ ALIJÄÄMÄ(-)	-28 056	-60 252	-26 691	6 523	6 036	7 247

2.2.4 Kustannusvastaavuuslaskelmat

Ylioppilastutkintolautakunnan koko toiminta on maksullista palvelutoimintaa. 7 548 973 euron kokonaistuloista 99,4 % oli julkisoikeudellisia ja loput liiketaloudellisia tuloja.

Julkisoikeudelliset tuotot, 7 498 662 euroa, olivat kokelaiden maksamia perusmaksuja ja koekohtaisia maksuja (99,2 %) sekä tarkistusarvostelumaksuja (0,2 %). Suurin kustannuserä olivat arvostelu- ja muut palkkiot, jotka olivat 57 % kaikista menoista. Muita oleellisia eriä

olivat kanslian palkkakustannukset, koetehtävien painatukset, yo-tutkintorekisterin käyttö ja ylläpito, toimitilavuokrat, kuullunymmärtämiskokeiden äänitteiden valmistus ja postitus. Liiketaloudellisia tuotteita, yhteensä 50 026 euroa, saatiin lähinnä todistusjäljennöksistä ja -käännöksistä, koesuoritusten kopioista, koulukohtaisista arvosanajakaumista ja julkisuuslain nojalla tilatuista kokeista. Niiden kustannuksia olivat palkat, palkkiot ja postitus sekä osuudet vuokrasta ja tarvikkeista.

2.2.5 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Suurimmasta osasta lautakunnan toimintaa vastaa sen sivutoiminen jäsenistö. Jäsenistön vastuulla on muun muassa kokeiden laadinta ja koesuoritusten arvostelu. Tutkinnon toimeenpanon organisointia ja teknistä to- teutusta sekä hallintoa ja yhteydenpitoa lukioihin hoitaa

lautakunnan kanslia. Koska jäsenistö hoitaa tehtäviään oman toimensa ohella eikä sen osalta ole mahdollista suorittaa työajan seurantaa, tarkastellaan tässä osiossa vain lautakunnan kansliaa.

Vuoden 2009 lopussa kanslian henkilöstömäärä oli 22 virkamiestä. Vakinaisia kokoaikaisia virkamiehiä oli 21 ja määräaikaisia 1 (sijaisuus). Lisäksi kansliassa työ- kenteli kiireisimpinä aikoina määräaikaisia tuntipalkkai- sia työntekijöitä keväällä 10 ja syksyllä 8. Kansliassa tehtiin yhteensä 22,5 henkilötyövuotta. Tuntipalkkaisten työntekijöiden osuus oli yksi henkilötyövuosi. Kanslian esimiehenä toimi pääsihteeri Anneli Roman.

Virkamiehistä 16 oli naisia ja 6 miehiä. Henkilöstön keski-ikä oli 46,4 vuotta (koko valtion henkilöstön keski-ikä on 44,0 v). Ikäluokittain suurin ryhmä olivat edelleen yli 55-vuotiaat, joiden osuus oli 36 prosenttia. Vaikka yli 45-vuotiaiden osuus pieneni edellisestä vuo- desta, heitä oli edelleen 50 % henkilöstöstä. Keskimää- räistä koulutustasoa kuvaavan koulutustasoindeksin arvo oli sama kuin edellisenä vuonna eli 5,4 (indeksin vaihteluväli 1,5–8). Ylempi korkeakoulututkinto oli puo- lella henkilöstöstä.

Palvelukseen otettiin kertomusvuonna kaksi uutta henkilöä. Heistä toinen nimitettiin toistaiseksi voimassa olevaan virkasuhteeseen ja toinen määräaikaiseen vir- kasuhteeseen sijaisuuden perusteella. Yhden henkilön määräaikainen virkasuhde päättyi vuoden aikana.

Vuonna 2009 tehdyn työajan osuus säännöllisestä vuosityöajasta oli 78,9 prosenttia. Henkilöstön työvoi- makustannukset olivat 1 082 640 euroa.

Kanslian henkilöstöä kuvaavia tunnuslukuja

	2007	2008	2009
Henkilöstö, lukumäärä	21	22	22
miehet	5	5	6
naiset	16	17	16
vakinaiset	19	20	21
määräaikaiset	2	2	1
Henkilötyövuodet (htv)	23	23	22,5
Keski-ikä	48,1	46,8	46,4
Yli 45-vuotiaiden osuus %	66,7	54,5	50,0
Koulutustasoindeksi (1–8)	5,4	5,4	5,4
Sairauspoissaolopäivät (työpäivää/htv)	12,9	12,1	17,5

Sairauspoissaoloja oli 17,5 työpäivää henkilötyövuotta kohti. Se on enemmän kuin edellisvuonna, mutta on huomattava, että pienessä virastossa yksikin pitkä sairausloma nostaa keskimääräiset luvut korkeiksi. Lautakunta sopii työterveyshuollon toimintasuunnitelmas- ta vuosittain työterveyshuollosta vastaavan Terveystalon kanssa. Työterveyshuolto kattaa ehkäisevän ja työkykyä ylläpitävän toiminnan sekä sairaanhoidon.

Henkilöstön osaamisesta ja voimavaroista huolehtiminen ja niiden kehittäminen on tärkeää toiminnan tuloksellisuuden ja henkilöstön työhyvinvoinnin kannalta. Henkilöstöstä 59 prosenttia osallistui kertomusvuoden aikana henkilöstökoulutukseen ja siihen käytettiin 1,2 työpäivää henkilötyövuotta kohti. Koulutukseen osallistuneiden osuus laski jonkin verran edellisvuodesta. Koulutusajan palkkoihin ja muihin koulutuskustannuksiin investoitiin 12 304 euroa.

Työsuojelutoimikunta kokoontui vuoden aikana yhdeksän kertaa. Se tarkisti työsuojelun toimintaohjelman vuosiksi 2010–2013 ja laati työsuojelun toimintasuunnitelman kertomusvuotta varten. Toimikunta valmisti myös työhyvinvointipäivän ohjelman. Luottamusmie- ja työsuojeluvaltuutettu kävivät vuotuiset palautekeskustelut lautakunnan puheenjohtajan ja kanslian esimiehen kanssa.

Työhyvinvointipäivää vietettiin kesäkuussa Kaisankodin Kartanokylpylässä liikunnan merkeissä. Vir- kistystoimikunta osallistui päivän suunnitteluun ja huolehti myös joulujuhlan järjestämisestä.

Työfysioterapeutti teki kansliassa maaliskuussa työpaikkaselvityksen ergonomian osalta. Työkunnan

edistämiseksi lautakunta kustansi henkilöstölle kymmenen käsittelykertaa sisältäneen hieronnan. Henkilöstön liikuntaharrastuksia tuettiin tarjoamalla liikuntaseteleitä.

2.3 Tulostulosanalyysi ja päätelmät

Ylioppilastutkintolautakunnan keskeiset tavoitteet kertomusvuodelle olivat ylioppilastutkinnon toimeenpano sekä siihen liittyvät kehittämistoimet. Myös lautakunnan pitkän aikavälin tavoitteena on ylläpitää valmiutta panna toimeen ylioppilastutkinto ennalta tarkalleen määrittelemättömälle joukolle ylioppilaskokelaita sekä kehittää tutkintoa. Molemmat kertomusvuoden tavoitteet saavutettiin. Tutkinnon läpivienti sujui suunnitelmien mukaan. Tutkintoon ilmoittautui 77 480 henkilöä suorittamaan 211 525:ttä koetta.

Vuoden 2009 aikana kehitettiin tutkinnon kokeita ja käytännön toimeenpanoa. Tutkinnon kehittämisen johdosta myös jäsenistön kouluttaminen vaati panostusta. Asetetut kehittämistavoitteet saavutettiin.

Lautakunnan pääasiallinen tulonlähde ovat kokelaiden maksamat koe- ja tutkintokertakohtaiset ilmoittautumismaksut. Koekohtaista maksua korotettiin vuoden 2009 alusta. Sekä lautakunnan tulot että menot kasvoivat edellisvuodesta.

Ylioppilastutkinto on Suomen koulutusjärjestelmän keskeinen elementti. Se antaa yleisen korkeakoulukelpoisuuden, ja se on lukiokoulutuksen pysyvä ja tärkeä arviointiväline. Tutkinto sinänsä on perinteikäs institutio, ja vaikka lautakunta on virastona pieni, sen toiminta on yhteiskunnallisesti merkittävää.

Työvoimakustannukset vuonna 2009

Palkkasumma	864 687 €
Tehdyn työajan palkat	628 897 €
Osuus palkkasummasta	72,7 %
Välilliset työvoimakustannukset	453 743 €
Osuus tehdyn työajan palkoista	72,1 %
Työvoimakustannukset yhteensä	1 082 640€

* Sisältää myös koulutusajan palkat.

Henkilöstöinvestoinnit vuonna 2009 (€/htv)

Koulutus ja osaamisen kehittäminen*	588
Työtyytyväisyyden edistäminen	379
Työkunnan edistäminen	213
Työterveyshuolto	523
Yhteensä	1 703
Henkilöstön arvo	10 478 006 €

3. TALOUSARVION TOTEUTUMISEN ANALYYSI

Ylioppilastutkintolautakunta on opetusministeriön alainen virasto, joka on nettobudjetoitu menopuolelle vuodesta 2007 alkaen. Lautakunnan nettotulot talousarviotilille 291002 olivat 56 euroa, joten 1 944 euroa siirtomäärärahaa voitiin siirtää vuodelle 2010. Toiminnan toteutuneet bruttotulot olivat 7 548 973 euroa eli 142 027 euroa (2 %) pienemmät kuin talousarvion brutto-

tulot 7 691 000. Vastaavasti bruttomenotkin pienenevät 143 971 eurolla (2 %). Ylioppilastutkinnon kokeisiin osallistui arvioitua vähemmän kokelaita. Vuoteen 2008 verrattuna bruttotulot ja -menot lisääntyivät noin 280 000 eurolla. Koekohtaiset tutkintomaksut nousivat. Lautakunta sai Opetusministeriöltä taulukossa mainitut kehittämismäärärahat kertomusvuodelle.

Ylioppilastutkintolautakunnan talousarvion toteutuma 2009						
		Tilinpäätös 2008	Talousarvio 2009 (TA+LTA:t)	Tilinpäätös 2009	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteu- tuma %
Talousarviotilit		291022	291002	291002		
Ylioppilastutkinto-	Bruttomenot	7 277 882	7 693 000	7 549 029	-143 971	98
lautakunnan	Bruttotulot	7 264 173	7 691 000	7 548 973	-142 027	98
toimintamenot						
(siirtomääräraha 2 v)	Nettomenot	13 709	2 000	56	-1 944	3

Ylioppilastutkintomaksut vuosina 2007–2009			
	2007	2008	2009
Perusmaksu	22,00 €	23,00 €	23,00 €
Koekohtainen maksu*	24,00 €	25,00 €	27,00 €

* Koekohtaista maksua nostettiin v. 2009.

Opetusministeriön ylioppilastutkintolautakunnalle myöntämät kehittämismäärärahat

	2007	2008	2009
Ylioppilastutkinnon tietojärjestelmän tekniseen kehittämiseen, laitteiston ja ohjelmiston uudistamiseen			99 000
Tietojärjestelmien tekniseen kehittämiseen influenssaepidemiaan varautumisessa			26 580
yhteensä	0 €	0 €	125 580

Ylioppilastutkintolautakunnan tulot ja menot 2007–2009

TULOT			
	2007	2008	2009
Kokelasmaksutulot	6 932 842 € (99,2 %)	7 201 247 € (99,2 %)	7 483 162 € (99,2 %)
Tarkistusarvostelumaksut	16 050 € (0,2 %)	17 908 € (0,2 %)	15 500 € (0,2 %)
Todistusjäljennöstulot	21 029 € (0,3 %)	22 476 € (0,3 %)	25 128 € (0,3 %)
Muut tulot	22 119 € (0,3 %)	22 476 € (0,3 %)	25 183 € (0,3 %)
yhteensä	6 992 040 € (100,0)	7 264 173 € (100,0)	7 548 973 € (100,0)
MENOT			
	2007	2008	2009
Palkkiot	4 075 243 € (58,6 %)	4 364 663 € (60,0 %)	4 302 584 € (57,0 %)
Palkat	948 635 € (13,6 %)	997 366 € (13,7 %)	1 054 070 € (14,0 %)
Muut menot	1 935 388 € (27,8 %)	1 915 853 € (26,3 %)	2 192 375 € (29,0 %)
yhteensä	6 959 266 € (100,0)	7 277 882 € (100,0)	7 549 029 € (100,0)
käyttäjäämä	32 774	-13 709	-56
NETTOBUDJETOITAVAT:			
-menot (määräraha)	6 000	15 000	2 000
ylijäämä	38 774	1 291	1 944

4. SISÄISEN VALVONNAN ARVIOINTI

Ylioppilastutkintolautakunnan johdon vastuu sisäisestä valvonnasta, sen asianmukaisuudesta ja riittävydestä, perustuu ylioppilastutkintoa koskeviin säädöksiin, lautakunnan ohjesääntöön sekä opetusministeriön talous-sääntöön. Sisäinen valvonta on osa lautakunnan johtamista, ohjausta ja vastuullista esimiestyötä. Ylioppilastutkintolautakunnalla ei ole omaa, erillistä sisäistä tarkastusta.

Lautakunta kuuluu opetusministeriön alaisena virastona ministeriön säännöllisesti tapahtuvan sisäisen tarkastuksen piiriin.

Lautakunnan toiminnan ohjausta koskevat asiakirjat, kuten opetusministeriön ja lautakunnan välinen tulos-sopimus, talousarvioesitys, tilinpäätös sekä toiminta- ja taloussuunnitelma, liittyvät olennaisesti sisäiseen valvontaan.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies suoritti vuoden 2006 lopulla lautakunnassa tarkastuksen. Tarkastuspöytäkirjassa apulaisoikeusasiamies katsoi, että lautakunnan asiakirjahallinto edellyttää selvittämistä. Vuoden 2007 kuluessa lautakunnassa valmisteltiin sähköinen hallintoasiarekisteri, joka otettiin käyttöön vuoden 2008 alusta. Myös uusi arkistonmuodostussuunnitelma sekä asiakirjahallinnon ja arkistotoimen käsikirja valmisteltiin yhteistyössä Kansallisarkiston kanssa, ja ne lähetettiin Kansallisarkiston hyväksyttäväksi toukokuussa 2008. Arkistolaitos antoi päätöksen ylioppilastutkintolautakunnan pysyvästi säilytettävistä asiakirjoista ja vahvisti lautakunnan arkistonmuodostussuunnitelman 9.4.2009.

Lautakunnan näkemyksen mukaan sen sisäinen valvonta täyttää säädetyt vaatimukset, eikä kertomuskaudella ole havaittu väärinkäytöksiä.

5. ALLEKIRJOITUKSET

Ylioppilastutkintolautakunta vahvistaa tämän toimintakertomuksen vuodelta 2009.

Helsingissä 9. maaliskuuta 2010

Puheenjohtaja Juhani Lokki

Pääsihteeri Anneli Roman

LIITE

Ylioppilastutkintolautakunta

Ylioppilastutkinnon johtamisesta ja järjestämisestä sekä muista tutkinnon toimeenpanoon liittyvistä tehtävistä vastaa ylioppilastutkintolautakunta, johon opetusministeriö on nimennyt vuosiksi 2007–2009 puheenjohtajan ja tarpeellisen määrän muita jäseniä yliopistojen ja korkeakoulujen sekä Opetushallituksen esityksestä. Lautakunnan nimeäminen on kirjattu lukiolakiin.

Vuonna 2009 lautakunnassa oli 38 jäsentä. Lautakunnan puheenjohtajaksi opetusministeriö on nimennyt vuosiksi 2007–2009 professori Juhani Lokin sekä jäseniksi seuraavat henkilöt: professori Timo Airaksinen, ylitarkastaja Pekka Elo, opetusneuvos Erik Geber, yliopistonlehtori Raili Hildén, opetusneuvos Lea Houtsonen, yliopistonlehtori Taina Hämäläinen, yliopistonlehtori Ritva Jauhiainen, professori Reija Jokela, kielikoulutuskeskuksen johtaja Taina Juurakko-Paavola, dosentti Mervi Kaarninen, professori Lasse Kannas, professori Juha Kinnunen, professori Leena Kirstinä, yliopistonlehtori Nina Korimo-Girod, lehtori Ritva Kosonen, opetusneuvos Tarja Leblay, yliopistonlehtori Arto Lehmuskallio, professori Pentti Leino, professori Sari Lindblom-Yläntee, yliopistonlehtori Jan Löfström, dosentti Kaj Malm, professori Olli Martio, opetusneuvos Marja Montonen, opetusneuvos Leena Nissilä, opetusneuvos Gun Oker-Blom, dosentti Jorma Paranko, tutkija Pasi Pirttisaari, opetusneuvos Kalevi Pohjala, professori Heimo Saarikko, professori Risto Saarinen, yliopistonlehtori Kerstin Salminen, professori Pekka Sammallahti, yliopistonlehtori Päivi Sihvonen, yliopistonlehtori Beatrice Silén, opetusneuvos Pirjo Sinko, yliopistonlehtori Jukka Valjakka ja yliopistonlehtori Leena Vaurio.

Lautakunta on valinnut varapuheenjohtajiksi vuosiksi 2007–2009 opetusneuvos Kalevi Pohjalan ja professori Sari Lindblom-Ylänteen.

Lautakunnalla on oikeus ottaa koesuoritusten arvostelua ja koetehtävien laadintaa varten apujäseniä. Vuonna 2009 arvostelutyöhön osallistuvia apujäseniä oli 334.

Kokoukset vuonna 2009

Lautakunta piti 7 yleiskokousta. A-valiokunta, jonka muodostavat äidinkielen, matematiikan ja reaaliaineiden edustajat, kokoontui 9 kertaa. Kielivaliokunta, johon kuuluvat toisen kotimaisen kielen, vieraiden kielten sekä suomi ja ruotsi toisena kielenä -kokeen edustajat, kokoontui 31 kertaa.

Lautakunnan asettamat valiokunnat ja työryhmät kokoontuivat seuraavasti:

	kokouksia
työvaliokunta	4
kielikokeiden seuranta- ja kehittämistyöryhmä	5
lukivaliokunta	2
– käsiteltyjä tapauksia	3 645
lääkärintodistusvaliokunta	2
– käsiteltyjä tapauksia	2272
vieraskielisten kokelaiden puoltolauseita käsittelevä valiokunta	2
– käsiteltyjä tapauksia	1 154
kuullunymmärtämiskokeen häiriöitä käsittelevä valiokunta	2
optisten lomakkeiden tarkistusvaliokunta	2
palkkiotyöryhmä	1
kouluyhteistyöryhmä	3
ylioppilastutkintolautakunnan ja Opetushallituksen yhteistyöryhmä	2

Jokaisella ylioppilastutkintoon sisältyvällä oppiaineella on oma jaoksensa. Ainejaokset pitivät yhteensä 439 kokousta.

Lautakunnan päätökset ja lausunnot vuonna 2009

Lautakunta teki hakemusten perusteella päätöksiä seuraavasti:

Lautakunnan tekemät päätökset vuonna 2009	
sairaita ja vammaisia kokelaita koskevia erityisjärjestelypäätöksiä	419
kuulovammaisia kokelaita koskevia päätöksiä	49
lukihäiriöisiä kokelaita koskevia erityisjärjestelypäätöksiä	864
yksittäisiä kokelaita koskevia päätöksiä	708
osallistumisoikeutta koskevia päätöksiä	7
tutkimuspyyntöjä koskevia päätöksiä	20
julkaisupyyntöjä koskevia päätöksiä	35
tarkistusarvostelupäätöksiä	346
Yhteensä	2 448

- Lautakunta antoi opetusministeriölle neljä lausuntoa ja muille viranomaisille yhdeksän lausuntoa.
- Lukioille lähetettiin yhteensä 22 tutkinnon järjestämiseen liittyvää kirjettä.
- Yksittäisille lukioille lähetettyjä erilaisia huomautuksia oli 438. Ne koskivat mm. puutteellisesti suoritettua alustavaa arvostelua, arvostelulomakkeiden täyttämistä ja koesuoritusten lähettämistä.
- Pyydettyjä todistusjäljennöksiä kirjoitettiin 953, todistusten ruotsin- ja englanninkielisiä käännöksiä 538, rekisteriotteita 10 ja todistuksia korkeakoulukelpoisuudesta 33.
- Tutkinnon jälkeen tehtyjä koesuoritusten kopio-pyyntöjä oli 112 ja suoritusten näyttöpyyntöjä 15.
- Lukiot tilasivat koulukohtaisia arvosanjakaumia kevään ja syksyn tutkinnoista yhteensä 655.

Ylioppilastutkintolautakunta

Postiosoite

PL 50
00581 HELSINKI

Käyntiosoite

Suvilahdenkatu 10 B
00580 HELSINKI

Puhelin

(09) 773 801

Faksi

(09) 762 274

Sähköposti

etunimi.sukunimi@ylioppilastutkinto.fi

Internet

www.ylioppilastutkinto.fi

